

Helsingin kaupunginmuseon lausunto peruskorjaus- ja linjasaneeraushankkeeseen osoitteessa Mäkelänkatu 45

Rakennusvalvontavirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa osoitteessa Mäkelänkatu 45 sijaitsevan kiinteistön (kiinteistötunnus 91–22–585–45) peruskorjaukseen sekä linjasaneeraukseen liittyen. Kaupunginmuseo on tutustunut Arkkitehtitoimisto Hyvärinen & Co Oy laatimiin ja 20.10.2022 päiväämiin suunnitelmiin. Kohteesta on lisäksi tehty RHS (18.1.2021, Arkkitehtitoimisto Hyvärinen & Co Oy) sekä väritutkimus (25.8.2022, Konservointi T. Sonninen Oy). Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennusperinnön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Mäkelänkatu 45 kohde koostuu kolmesta vuonna 1930 valmistuneesta asuinrakennuksesta. Rakennukset on suunnitellut Helsingin kaupunginarkkitehtina vuosina 1924–1941 toiminut arkkitehti Gunnar Taucher. Rakennukset ovat Helsingin kaupungin vuokra-asuntoja ja ne kuuluvat Taucherin alueelle suunnitteleminen asuinrakennusten kokonaisuuteen. Rakennukset sijaitsevat asemakaavassa asuinrakennusten korttelialueella AK. Rakennukset on suojeltu kaavamääräyksellä Sr-1: ”Suojeltava rakennus. Rakennusta ei saa rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaana purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia muutos- ja lisärakentamistöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen kulttuurihistoriallista tai rakennustaiteellista arvoa tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.”

Mäkelänkatu 45 rakennukset kuuluvat valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) Vallilan asuinalueet. Alueen kuvauksen mukaan Uusi Vallila on 1920-luvulla Puu-Vallilan rinnalle Mäkelän- ja Sturenkadun ympäristöön yhtenäisen kaupunkikuvan ihanteiden mukaan rakennettu laaja työväestön asuinalue, jonka rakentamisen ovat mahdollistaneet osittain kunnan ja valtion uudet lainoitusmuodot.

Mäkelänkatu 45 asuntokohteen kaavoitus ja rakentaminen liittyy vaiheeseen, jossa nopeasti kasvavaan kaupunkiin rakennettiin kokonaan uusia työväen asuntoalueita. Kohde syntyi osana uudenlaista puolikunnallista yhtiöläjia. Kohde oli myös ensimmäisiä Helsingissä työväestölle rakennettuja asuinrakennuksia, joissa oli keskuslämmitys. Kohteen tyyliiltään hillityt rakennukset edustavat hyvää tasoa aikansa työväen asuntorakentamisessa ja toimivat osana Vallilan kortteleita rajaavia kivimuureja.

Mäkelänkatu 45 rakennusten aikaisemmat merkittävimmät käyttötarkoitukset ja tilamuutokset on tehty 1. kerrosten kellari- ja liiketiloissa. Asunnoissa linjasaneeraus-tyyppisiä korjauksia on tehty vuosina 1964 sekä 1992. Vuoden 1964 korjauksissa huonejako säilyi pääosin ennallaan. Vuoden 1992 korjauksissa wc:t laajennettiin kylpyhuoneiksi. Rakennusten ulkoasuun vaikuttaneita merkittävimpiä muutoksia ovat olleet 1. kerroksessa sijaitsevien autotallien muutos liiketiloiksi (talo 3), vesikattonen muutos tiilikatteesta saumapelti-katteeksi, ulko-ovien muutos puuovista teräsoviksi sekä iv-piippujen madaltaminen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi					
	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				

Hanke

Hankekuvauksen mukaan lupaa haetaan kolmen asuinrakennuksen muutostöihin peruskorjauksen ja linjasaneerauksen yhteydessä. Talossa 1 lähipalvelujen kerrosalaan kuuluva opetustila esitetään muutettavaksi kolmeksi liiketilaksi ja jo aiemmin liiketilaksi muutetun huoneiston tilajakoa muutetaan. Talossa 2 esitetään muutoksia jo aiemmin liiketilaksi muutetun huoneiston tilajakoon. Talossa 3 esitetään liiketilojen huoneistojaon osittaista muuttamista. Ullakkokerroksiin esitetään rakennettavaksi uudet iv-konehuoneet.

Hankekuvauksen mukaan rakennusten vesi- ja viemärijärjestelmät uusitaan pääosin. Lisäksi rakennusten lämmitysjärjestelmä uusitaan pääosin ja siihen liitetään erillisellä luvalla haettu maalämpöjärjestelmä. Asuntojen koneellinen poistoilmanvaihto uusitaan koneelliseksi lto:lla varustetuksi tulo-poistoilmanvaihdoksi. Liike- ja kellaritilojen koneellinen ilmanvaihto kunnostetaan ja toteutetaan tilamuutosten edellyttämät muutokset. Rakennuksille rakennetaan myös salaajitusjärjestelmä.

Rakennusten ikkunat, parvekeovet ja porrashuoneiden ulko-ovet uusitaan hankekuvauksen mukaan puurakenteisina. Liiketilojen ulko-ovet taloissa 1 ja 2 esitetään uusittavaksi teräsrakenteisina ja talossa 3 puurakenteisina lasiovina. Talon 2 katujulkisivuun avataan kaksi oviaukkoa ikkunoiden tilalle ja ummistetaan nykyinen oviaukko, talossa 3 ummistetaan kaksi oviaukkoa. Rakennusten julkisivurappaukset uusitaan ja maalataan kalkkimaalilla. Lisäksi rakennusten vesikatteet aluslaudoituksineen uusitaan konesaumattuna peltikatteenä ja maalataan. Jokaisen rakennuksen katolta puretaan yksi kattoikkuna, lisätään iv-konehuoneen savupoistoluukku ja tuloilmakammio sekä kattoturvatuotteita.

Hankekuvauksen mukaan myös kiinteistön pihan pinnoitteet uusitaan, osin vettä läpäisevinä, ja pihateitä väljennetään. Pihan tukimuurit ja portaat esitetään purettaviksi ja uudelleen rakennettaviksi entisen mallin mukaan. Lisäksi portaisiin esitetään lisättäväksi metallikaiteet. Leikki- ja oleskelualueet sekä pihavarusteet uusitaan. Puita kaadetaan 7 kpl ja istutetaan 13 kpl, pensasistutukset pääosin uusitaan. Katoilta ja pihateiltä hulevedet johdetaan entiseen tapaan kaupungin sekavesiviemäriin, hulevesiliitos eriytetään omaksi liitokseksi. Pihan puolen kattovedet johdetaan uusiin rännikaivoihin, kadun puolella entiseen tapaan jalkakäytävän poikki asfalttiurassa kadulle.

Kaupunginmuseon kanta

Helsingin kaupunginmuseo on osallistunut kohteen hankesuunnitteluun. Lausuntopyynnön liitteenä oli ennakkoneuvottelumistiöt palaverista (7.4.2021, 26.3.2021), joihin museon edustaja on osallistunut. Lisäksi museo on kommentoinut hanketta sähköpostitse (14.3.2022).

Hankekuvauksen mukaan asuinrakennusten käyttö säilyy peruskorjauksessa pääosin ennallaan. Myös asuntojen osalta huonejako säilyy ennallaan, mikä on kannatettavaa. 1. kerroksen kerrosaloihin vaikuttavien muutosten

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				

osalta museo katsoo, että ne voidaan toteuttaa, sillä tiloissa on tehty käyttötarkoitus- ja tilamuutoksia jo aiempien korjausten yhteydessä.

Hankekuvauksen mukaan rakennusten vesi- ja viemärijärjestelmät sekä lämmitysjärjestelmä uusitaan. Lämmitys säilyy vesikiertoisilla lämpöpattereilla, mutta lämpöpatterit sekä sisä- ja ulkopuoliset lämpöjohdot uusitaan. RHS:n mukaan talossa 1 ovat alkuperäiset lämpöpatterit säilyneet 1. kerroksen osalta. Museo toivoo, että alkuperäisten lämpöpattereiden säilyttämistä pidettäisiin tavoitteena peruskorjauksen yhteydessä.

Rakennusten ikkunat, parvekeovet ja porrashuoneiden ulko-ovet uusitaan hankekuvauksen mukaan puurakenteisina. Ulko-ovien ja ikkunoiden ulkopinta asennetaan entiseen asemaan julkisivupintaan nähden. Liitokset ulkorappaukseen toteutetaan ilman listoitusta ja rappaus ulotetaan smyygeissä ikkunoiden ja ovien karmirakenteiden päälle. Ikkunajaot ulkopuolen puitteeseen tehdään vanhan mallin mukaan tippalistoin ja ulkopuolen lasitus tehdään kitillä, joka on maalattavissa. Museo on pihan puolen ulko-ovien osalta ennakkoneuvotteluissa todennut, että ne tulee toteuttaa vanhaa mallia soveltavina puuvovina. Ovien mallina voi käyttää säilyneitä parvekeovia ja niiden päälle voidaan toteuttaa pienet tyyliin sopivat katokset. Museo katsoo, että suunnitelmissa esitetyt uudet ovet ja sisäänkäyntikatokset on sopeutettu pihan puoleiseen julkisivuun. Liiketilojen ulko-ovet taloissa 1 ja 2 esitetään uusittavaksi teräsrakenteisina. Talon 3 osalta museo on ennakkoneuvotteluissa todennut, että ne tulisi tehdä vanhan mallin mukaisina puupeiliovina nykyisiin kapeisiin syvennyksiin. Hankekuvauksen mukaan talon 3 ovet toteutetaan puurakenteisina lasiovina.

Hankesuunnitelman mukaan talon 2 katujulkisivuihin avataan kaksi oviaukkoa ikkunoiden tilalle ja nykyinen ikkunoiden välissä sijaitseva oviaukko ummistetaan. Talossa 3 ummistetaan kaksi oviaukkoa. Museo on ennakkoneuvottelussa todennut, että uuden oven lisääminen rakennuksen 1 ikkunan paikalle on mahdollista, mikäli ovet toteutetaan julkisivuun symmetrisesti. Myös talojen 2 ja 3 hankesuunnitelmassa esitetyt muutokset ovien osalta ovat mahdollisia.

Julkisivurappausten uusimisen osalta on kaupunginmuseo ennakkoneuvotteluissa todennut, että rappausta uusittaessa on tärkeää säilyttää rakentamisajankohdalle tyypillinen rouheus ja käsityön jälki. Vanhaa rappausta tulee säästää, jotta sen pohjalta voidaan toteuttaa uuden rappausten malli. Hankekuvauksen mukaan julkisivujen rappaukset uusitaan nykyisillä rakennepaksuuksilla sekä rappausten koostumuksella ja maalataan kalkkimaalilla. Rappauspinnan malli tulee katselmoida ja hyväksyttävä museolla ennen töiden aloittamista.

Hankekuvauksen mukaan rakennusten ulkoväriyksessä sekä porrashuoneiden väriyksessä noudatetaan pääosin kohteesta tehdyssä väritutkimuksessa selvinneitä värejä ja maalausperiaatteita. Ikkunoiden ja ulko-ovien ulkoverin osalta on päädytty hieman vaaleampaan sävyyn, kuin väritutkimuksessa. Vaaleamman sävyn valinnan taustalla

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				

---

on rakennuksista vuonna 1932 otettu mustavalkoinen kuva, jossa ikkunat ja ovet vaikuttavat olevan hyvin lähellä julkisivurappauksen väritystä. Museo osallistuu julkisivujen ja rakennusosien värityksiin liittyviin katselmuksiin.

Mäkelänkatu 45 rakennuksissa on alun perin ollut jyrkät, aumatut tiilikatot, joista nousi koko harjan mittainen pellitetty piippuaihe. Tiilikatot muutettiin peltikatoiksi vuonna 1967. Vesikaton osalta museo on ennakkoneuvotteluissa todennut, että se voidaan toteuttaa konesaumattuna sinkkipeltikatteena. Lausuntopyyntöön liitteenä olevan ulkovärisuunnitelman (20.10.2022) mukaan vesikaton maalaus toteutetaan paikalla maalattuna. Katteen värinä säilyy nykyinen musta.

Helsingin kaupunginmuseo puoltaa Mäkelänkatu 45 linjasaneeraus- ja peruskorjaussuunnitelmia edellä mainituin huomioin.

Katariina Ruuska-Jauhijärvi
vs. tutkija